

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

191. An ut absolutus ab excommunicatione ad reincidentiam in eam
reincidat, sit necessaria nova culpa? Et an qui potest absolute absolvere,
possit etiam ad reincidentiam, quamvis excommunicare non ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

in futurum valide conferatur? Ex part. 5. tract. 9.
Ref. 14.

§.1. **R**espondeo, quod absolutio à censura non solum absolute, sed etiam sub conditione in futurum pendente, valide conferri potest. Ut v.g. Te absolvo ab excommunicatione, si infra quatuordecim dies, vel etas resisteris. Et ideo non desinam hic apponere verba Turriani de cens. lib. 2. disp. 24. dub. 1. ubi sic ait, absolutionem excommunicationis concedi posse sub conditione; Probatur primò ex cap. preterea, 2. de appellationibus, ubi tanquam valida censetur hæc excommunicatio, si quis iudex protulerit. Si intra viginti dies non satisfeceris, te excommunicamus. Ergò à simili possit ferri absolutio conditionalis. Idem probat Pater Vasquez à simili de eo, qui absoluit pro certo tempore, quo elapso reincidat, si non satisfecerit. Et mihi hæc sententia probatur, quia non video rationem aliquam, ob quam dicamus non posse absolutionem eo modo conferri. Ita Turrianus. Videantur etiam Suarez de cens. disp. 7. sect. 8. num. 11. Hurtado de excomm. disp. 14. diff. 2. n. 1. Coninch de Sacram. disp. 14. n. 218. Præpositus in 3. par. 9. 1. de cens. in communi dub. 15. n. 110. Henriquez lib. 13. c. 19. n. 4. & Emanuel Sà ver. absolutio ab excommunicatione, n. 2. Vnde ex his apparet refellendam esse sententiam D. Antonini in 3. par. tit. 24. cap. 7. Angeli ver. excomm. 2. n. 5. & Sylvestri ver. absolutio 3. n. 1. docentium absolutionem sic factam esse illicitam, & nullam, quia absolutio Sacramentalis à peccatis, cui videtur equiparanda facta sub conditione, est illicita, & nulla. Item rejiciendum est Avila de cens. part. 2. c. 7. disp. 3. dub. 15. docens absolutionem sic factam esse illicitam, quia est contra rationem, quod manet in suspenso, esse tamen validam, utpotè nullo jure irritam. Igitur talis absolutio data sub conditione non solum valida est, sed licita, quia absolutio sic facta nullo jure irritatur, ac proinde impleta conditione, sub qua fuit facta, habebit effectum tollendi excommunicationem, & quòd possit licite fieri probatur, quia nullo jure prohibetur, quia non positivo, cum nullum extet, nec naturali, quia sic absolvere non est contra rationem, sicut nec excommunicare sub conditione.

2. Non desinam tamen hic adnotare ea, quæ post hæc scripta inveni apud Villalobos in summa tom. 1. tract. 16. diff. 22. n. 3. ubi sic ait: [Ha se mucho de advertir que no es licito absolver debaxo de condicion de futuro: lo uno, porque es contra la costumbre de la Iglesia: lo otro, porque ha de considerarse el juez, si el reo tiene devida disposicion para absolverle, y assi dize Navarro, que no es licito. Verdaz es que en caso de grave necesidad (qual seria quando despuës non pudiesse aver recurso al superior) le podrian absolver assi, porque no està prohibido en derecho, y Vgolino dize absolutamente, que es licito absolver desta manera, la qual sententia tengo por muy verdadera en caso de necesidad.] Ita ille, quem etiam sequitur Philippus Faber de cens. in 4. disp. 25. q. 1. disp. 4. c. 9. n. 266.

RESOL. CXCI.

An, ut absolutus ab excommunicatione ad reincidentiam in eam reincidat, sit necessaria nova culpa?

Et an qui potest absolute absolvere, possit etiam ad reincidentiam, quamvis excommunicare non possit? Et par. 5. tract. 9. Ref. 15.

Pro robotanda doctrina
hujus Ref. &

§.1. **D**icendum est, breviter, & clarè, ut semper solet, Hurtado Complutensis de excomm. disp. 14.

difficili. 3. n. 11. notat hanc questionem procedere, proinde quando v.g. absolutus ad reincidentiam, nempe ad tres dies absque conditione, & ad reliquum tempus sub conditione alicujus operis, nullo superaddito, legem quo indicetur absolutio facta sub conditione operis, non omitti culpabiliter: (ut quando dicitur, absolvo te ab excommunicatione ad tres dies, ita ut si intra tales dies eos non solvas, reincidas in eam,) an scilicet, tunc sic absolutus reincidat absque nova culpa, id est, si inculpabiliter omittat solvere, vel aliud facere, vel quia non potest, vel aliter. Hoc supposito ex Suarez & Filiucio ad dubium propositum negativè respondet Hurtado loco cit. n. 12. cui ego addo Turrianum de cens. lib. 2. disp. 24. dub. 2. Villalobos in summa tom. 1. tract. 16. diff. 23. n. 6. & ratio est, quia tunc pro reliquo tempore ultra tempus determinatum, pro quo fuit absque conditione absolutus, non absoluitur absolute, sed sub conditione operis, nullo superaddito, quo indicetur respectus ad culpam, ergo deficiente conditione, quamvis absque culpa deficiat, non perseverat absolutus, sed reincidit in excommunicationem, & non aliunde, quam ex vi sententiae, quæ fuit primò lata, ex vi cuius perseveraret, quamvis excommunicatus fecerit impotens ad solvendum, vel ad aliud opus, sub cuius conditione fuit absolutus pro illo reliquo tempore. Et ex his inferit Hurtado quòd si excommunicatus, qui non solvit debitum, & absolutus fuit ad reincidentiam ad tres dies, five omnino absolute, seu priori modo dicto, five pro reliquo tempore ultra tres dies sub conditione alicujus absolute, posita absque aliquo indicante respectum ad culpam, non impeditur à reincidentia in excommunicationem, ex eo quòd pars sententiae, quæ consensus partis tantum potest deservire, ut sic absolutus non peccet non solvendo, quod non sufficit ut non reincidat, quia reincidit ob antiquam culpam, & vi antiquæ sententiae, & absque nova culpa requisita, ut defectu conditionis requisitæ ad perseverantiam absolutionis, impeditur tamen quando fuit absolutus sub conditione actus omitti culpabiliter, quia consensus partis efficit, ut omisso illius actus sit inculpabilis, ac proinde ut non deficiat conditio, sub qua facta fuit absolutionis perseverantia.

2. Verum his non obstantibus contrariam sententiam tuentur Avila de cens. 2. par. cap. 7. disp. 3. dub. 24. Henriquez lib. 13. c. 29. n. 2. Navarrus c. 27. n. 277. & alij, quia nemo potest de novo ligari aliqua excommunicatione sine novo peccato: atqui cum talis fuerit verè absolutus ab excommunicatione, non potest in eam reincidere nisi de novo ea ligetur, ergo opus est novo peccato.

3. Dices majorem solum esse veram, quando nova excommunicatio infligitur, secus autem esse quando prior redit, quæ non fuit absolute ablata, sed solum pro certo tempore, & pro reliquo tempore sub conditione, qua non posita, eadem excommunicatio propter idem peccatum redit. Sed contra, vel medio illo tempore excommunicatio fuit solum suspensa, ita ut secundum se, & quasi in actu primo verè manserit, ita tamè ut nullum habuerit effectum, sicut solet interdictum suspendi, & hoc dici nequit, quia secundum jus ordinarium, & communem sententiam, excommunicatio non potest ita suspendi, nisi in quibusdam casibus ad certum aliquem effectum: vel est absolute sublata, & tunc impossibile est redeat, nisi de novo producat, quod nihil est aliud quam absolutum de novo iterum excommunicari, quia intelligi nequit, quomodo id quod semel verè destructum est, redeat, nisi de novo producat ea ratione qua produci potest, parum autem facit ad rem, five dicatur esse eadem numero excommunicatio, five distincta (de quo nolo jam disputare) quia five hoc est verum illud

Illud dicas, æque graviter alter punitur, & propter eandem culpam bis puniri nequit. Habet igitur utraque sententia auctores & rationes pro se. Vnde mensio Ioan. Præpositus in 3. p. quæst. 1. de cens. in comm. dub. 15. n. 113, utramque probabilem esse putavit.

4. Notandum est hic obiter contra Avilam, quod qui potest absolute absolvere, potest etiam ad reincidentiam, quamvis excommunicare non possit, quia absolvens ad reincidentiam, non est qui secundum excommunicat, sed ille qui primò excommunicavit. Ita ex Suarez Hurtado ubi supra n. 14.

RESOL. CXCH.

An si pars dilatat tempus absolutionis ad reincidentiam à iudice factæ, incurritur, elapso tempore, excommunicatio, vel necesse sit aliam excommunicationem ferri? Ex part. 5. tr. 9. Ref. 2.

§. 1. Ad hunc casum ita respondet Villalobos in sum. tom. 1. tract. 16. diff. 23. num. 4. [Quando la parte concede al juez que le absolvan ad reincidentiam, por quinze dias, y antes que se cumpla el termino, lo alarga la parte por otros quinze dias, en tal caso hasta que se cumplan todos los treynta dias no incurte la discomunion, como dicen Abad, Decio, Felino, Suarez, Covar, y Rebuso, el qual dize que es comun. La razon es, porque el termino del juez fue en favor de la parte, y assi ella le puede proregar, como tambien remitiendo la parte el juramento que en su favor se haze, le remitte Dios, como dize un texto. Y la prorogacion siempre se entiende con todas las calidades y clausulas de la cosa que se proroga, como consta del derecho. Algunos Doctores tienen que en esto caso no se incurte la censura, sino se pone de nuevo: assi parece que lo tienen Sylvestro, Navar. Pedraza, y Juan Guttier. fundase en que la intencion del juez fue hasta el primero termino, assi pasando de ai, no incurte sin nueva sententia. La opinion contraria me parece llevar mucho mas camino, y la tienen muchos mas Doctores, y mas graves.] Sic ille, & ego huic posteriori sententia tanquam probabiliori adhaereo, quicquid in contrarium dicat etiam Henriquez lib. 13. cap. 2. Dico igitur elapso termino à parte prorogato incurri excommunicationem absolute novo consensu iudicis ex vi præcepti à principio facti, & lationis excommunicationis ei annexæ, quia iudex, qui præfixit terminum, v.g. trium dierum, ut intra illum fiat aliquid, v.g. solutio, non præfixit illum ad finiendum intra illum suum præceptum, & lationem excommunicationis ei annexæ, sed tantum ad finiendam permissionem, aut licentiam differendi impletionem sui præcepti; ergo etiam post terminum à iudice præfixum, & post terminum à parte prorogatum, perseverat præceptum iudicis, & annexio excommunicationis, ac proinde ex vi lationis, excommunicationis in principio factæ absque novo consensu iudicis incurritur excommunicatio, non quia pars directè & potestativè differt præceptum & lationem excommunicationis, sed quia differendo, seu suspendendo obligationem naturalem in actu secundo v.g. solvendi, cui iudex præcepit satisfieri à debitore, consequenter, & indirectè differt, & suspendit præceptum iudicis, & lationem excommunicationis ei annexæ. Et ita docet Hurtado disput. 13. de excomm. diff. 5. num. 15. & Ioan. Henriquez in Compend. cas. mor. cap. 20. num. 5. & 6. cum Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. cap. 55. num. 5. & 6.

Tom. V.

RESOL. CXCIH.

An ab excommunicatione lata ab homine generaliter, quando non reservatur possit absolvere Parochus, seu alius Confessarius, qui potest ab excommunicatione à jure lata non reservata? Ex part. 5. tractat. 9. Resol. 4.

§. 1. Negativam sententiam tenet mordicus Suarez de cens. disp. 7. sect. 2. num. 2. Valquez de excomm. dub. 19. num. 10. & Philippus Faber de cens. ult. in 4. sent. disp. 25. q. 1. disp. 4. cap. 8. num. 241. quia, ait revera excommunicatio generaliter lata contra quoscunque, qui aliquod delictum fecerint, non est excommunicatio à jure, cum non sit registrata in corpore juris, neque sit statutum aliquod, quia hoc respicit futurum, & est de peccatis futuris non factis; hæc autem est de peccatis, seu excessibus factis & præteritis, ergo debet de ea judicari, sicut de excommunicationibus latis ab homine decernitur in jure: de illis autem decernitur quod non possint absolvi, nisi à iudice, qui illas posuit, vel à suo Superiore, ut aperte habetur c. nuper, de sentent. excomm. §. 4. & 5. in quo ponitur discrimen inter excommunicationem ab homine, & à jure. & excommunicationem ab homine dicitur non relaxari, nisi à iudice eam ferente, vel ab ejus Superiore, excommunicationem vero à jure posse relaxari ab Episcopo, vel à Parocho, ergo dicendum est excommunicationem generalem non posse relaxari, nisi à iudice, qui illam tulit, vel à suo Superiore, ut dictum est de aliis excommunicationibus ab homine.

2. Sed ego puto sententiam affirmativam esse tenendam, quam tenet etiam Cornejo in 3. p. tr. 5. de excomm. disput. 11. dub. 3. Sæver. absolutio ab excommunicatione, num. 15. Coninch de censur. disput. 14. dub. 16. num. 257. Avila de cens. part. 2. cap. 7. disput. 1. dub. 8. Henriquez lib. 13. cap. 28. num. 5. Layman tract. 5. p. 1. cap. 7. num. 3. & Hurtado de excomm. disput. 15. diff. 6. num. 21. quia cum absolviendo à dicta excommunicatione non turbetur tribunal iudicis illam ferentis, eo ipso quod ejus absolutio non reservatur, committi videtur cuicumque, qui potest absolvere à peccato, ob quod incurritur, non minus quam absolutio ab excommunicatione à jure lata, quamvis in dicto cap. nuper, id non exprimitur, cum eadem ratio, ob quam id declaravit Pontifex de voluntate legislatoris lege, seu jure excommunicantis, non reservantis, curat etiam pro excommunicatione lata generaliter ab homine eam non reservante: ex dictis constat ab excommunicatione majori lata generaliter ab homine (etiam à Papa, ut homine, id est, non medio jure, sed media sententia, aut medio præcepto transitorio) quando non reservatur, posse absolvere quemcumque, qui potest à peccato, ob quod imponitur absolvere.

3. Nec valet dicere quod talis censura est simpliciter ab homine, & non à jure, ut juxta juris regulam, ex capite inferior, distinct. 25. cap. verbum, de penit. distinct. 1. capite prudentiam §. 6. de officio delegat. capite ad reprimendam, & capite pastoralis, §. præterea, de officio ordinarij, censura ab eo tollenda est, à quo lata fuit, aut ab ejus Superiore, eo quod non minor requiratur jurisdictio ad absolvendum, quam ad ligandum, & inferior non possit in censuram latam à Superiore. Sed huic fundamento fit satis ex supradictis, nam eo ipso quod hæc censura generalis æquipatur censuræ latæ à jure, & Superior, à quo imposita est, eam non reservavit, videtur absolutio.

K 2 nem